

Autoilun alkuaikoja Kyynäröllä

Teksti: Kari Laine

Kuvat: Reino Virtasen arkisto, Simo Laineen arkisto ja Neeri Nieminen.

Kyynärön kylä Luopioisissa on 1930-luvulta lähtien tarjonnut monelle ihmiselle työtä autoilun alalla. Pienessä kylässä on edelleen huomattavan monta kuljetusyritystä. Syitä on ainakin kaksi. Paikkakunta on syrjässä pääteistä ja kaukana rautatiestä, joten kuljetukset on pitänyt järjestää itse. Toisekseen seudulla on laajoja metsäalueita ja puutavaran kuljetus metsästä tehtaalle on antanut toimeentulon monelle kuljetusyritykselle.

Kauppias Virtasen autot

Kylän ensimmäinen auto oli kauppias Valfrid Virtasen Laitikkalan Autoyhtiön konkurssipesältä 1925 ostama T-Ford m/23 linja-auto. Linjaliikenteessä marjapuuronväriksi maalattu Ford ei kuitenkaan ollut. 30-luvun puolivälissä Virtasen vanhin poika Reino sai ajokortin ja taloon hankittiin kuorma-auto Chevrolet m/31. Pian Letukka vaihtui uudempaan m/36 Fordiin. Ilmeisesti ajoja ei kuitenkaan ollut tarpeeksi, koska kuorma-autoilu loppui parin vuoden päästä.

Linja-autoliikenne vauhtiin

1930-luvulla painopiste oli linja-autoliikenteessä. Janne Ahola liikennöi Tampereelle ja Juho Laine Hämeenlinnaan. Juhon kuoltua 1935 liikennettä jatkoi vaimo Martta, jolla 1930-luvun

Neeri Nieminen, Yrjö Valkama ja uusi Thames EFT vuonna 1952. Kuva: Neeri Nieminen.

Nelikymppinen Ford vuonna 1948 Vuorenmaan tallilla Kyynäröllä. Vasemmalla Teodor Virtanen, Simo Laine ja Erkki Laine. Kuva Simo Laineen arkistosta.

lopulla oli liikenteessä jo viisi linja-autoa. Sotien jälkeen Toivo Tuomi jatkoi Hämeenlinnan liikennettä, kunnes luopui linjoista 60-luvulla. Aholan liikennöimät Tampereen linjat siirtyivät 1940-luvun puolivälin jälkeen Aaro ja Yrjö Kankaanpäälle, joiden perustama Luopioisten Linja Oy hoitaa edelleen Tampereelle suuntautuvaa liikennettä.

Kuorma-autot liikkeelle

Sodan jälkeen kuorma-autoilu pääsi toden teolla vauhtiin. Simo Laine hankki ensimmäisen kuorma-autonsa 1947. Auto oli peltihyttinen "läsnokka" Thames, missä moottori kuskin ja väkärin penkkien välissä. Seuraavaksi hankittiin nelikymppinen Ford ja toinen Thames, jossa oli osittain puurakenteinen hytti. Ajoa sota-vuosien jälkeen riitti. Maitoa ajettiin Pötkistön kulmilla Rautajärven meijeriin. Kortteenpohjan tietä rakennettiin ja siihen ajettiin soraa

Vierulan montulta. Monenlaista rakennushanketta oli meneillään, taloja ja navettoja rakennettiin. Rakennuksille ajettiin soraa, kunhan vain oli kuorma-auton kantava tie perille. Ensimmäisinä kuljettajina olivat Simon velipoika Erkki Laine, Teodor Virtanen ja Neeri Nieminen. Mukana oli myös apumies, joskus useampikin: kuorman teko ja purkaminen kun tapahtuivat ihmisvoimalla.

Puutavaraa

Puutavaran ajosta tuli pian pääasia. Kaupungit lämmitettiin koivuhalolla. Sahat toivat maalle länsivaluutaa viemällä sahatavaraa. Paperitehtaat tarvitsivat massapuuta, propsia. Luopioisten itäkulmilla metsää riitti. Halkoa ajettiin ympäri vuoden. Nokialle menevä halko ajettiin Aitooseen, jossa kuorma purettiin proomuihin edelleen kuljetusta varten. Halkoa myytiin myös autoilijan omiin nimiin. Autoilija osti halot, kuljetti ne ja myi kuorman Tampereelle halkoliikkeeseen.

Maan jäädyttyä auton kantavaksi saatiin massan ja tukin ajo käyntiin. Puu ajettiin Laipanmaasta uittoreitin varteen Aitooseen, josta se kesän aikana uitettiin Nokian tehtaalle. Vahdermetsän ja Ämmätsän metsistä puuta ajettiin myös Padankoskelle, josta se uitettiin ensin Vihavuoteen. Tukki jäi

sahalle ja massapuu jatkoivat matkaansa tehtaalle. Vielä 50-luvun puolivälissä puu kannatti pudottaa uitettavaksi, vaikka matkaa Padankoskelta Viha- vuoteen oli vain 20 kilometriä. Autokuljetus sen ajan teillä ja kalustolla oli niin paljon kalliimpaa kuin uitto.

Talvisin puutavara-ajossa oli yleensä neljä autoa, joista uusin tukinajossa ja muut kolme massanajossa. Autot tienasivat vain ollessaan kunnossa. Niinpä autot vaihtuivat melko tiheään tahtiin. Bensakoneet vaihtuivat dieseleihin 50-luvun alkupuolella. Ensimmäinen diesel oli Mercedes 1951. Viimeiseksi bensakoneeksi jäi vuonna 1952 hankittu Thames EFT.

TVH:n ajot

Kevät ja syksy olivat puunajossa kelirikon takia hiljaista aikaa. TVH:n ajot olivat kevään ja syksyn pelastus. Keväisin tiet savettiin. Ensin ajettiin savi, sitten tie kasteltiin ja lanattiin. Lopuksi ajettiin sora päälle ja lanattiin toiseen kertaan. Tien pinta saatiin kovaksi ja tasaiseksi, oli kuin asfalttia. Syksyllä ajettiin teille soraa ja mäkien päälle sorakasat talven liukkaita varten. Talvella ohjelmassa oli teiden aurausta. Tiet aurattiin aikaisin aamulla, että tiet olivat auki kun linja-autot lähtivät.

Ajot jatkuvat

Kyynäröllä autoilu työllisti 1950-luvulla kylän kokoon nähden ison joukon ihmisiä. Kankaanpäällä ja Tuomella oli

Leyland Comet ja Neeri Niemen nippulanko- ja kiristämässä Aitoon rannassa

kuljettajia, rahastajia ja remonttimiehiä kummallakin kymmenkunta ja Laineella kuorma-autoissa kuljettajia ja apumiehiä hieman vähemmän. 1960-luvulle tultaessa yrittäjät sitten osaksi vaihtuivat: Simo Laine siirtyi Tampe-

reelle autokoulua pyörittämään ja Toivo Tuomi luopui Hämeenlinnan linjoista. Luopioisten Linja toimii edelleen.

Myös kuorma-autoilu kylässä jatkuu.

Viimeinen matka Chevroletin lavalla

Maitoajossa Thames bulldog ja Teodor Virtanen, Ilmi Hippeläinen, Paavo Ahlund vuonna 1949. Kuva: Neeri Nieminen.

Virtasen Chevrolet m/31. Reino Virtanen oven edessä. Kuva Reino Virtasen arkistosta.

Kalle Laine muutti 60-luvun alkupuolella Padankoskelta Kynärölle. Antti Rautio alkoi pöllinajon omalla autolla samoihin aikoihin. Valtteri Kankaanpää aloitti ajonsa hieman myöhemmin. Jokaisen kuorma-autoyritys on kasvanut useamman auton yritykseksi ja ajot jatkuvat edelleen, nyt nuorempien toimesta.

Taustatietoja:

Simo Laine oli kuorma-autoilijana Kynäröllä vuosina 1947 - 1962. Kirjoittaja on Simo Laineen poika.

Neeri Nieminen oli kuljettajana Simo

Laineella.

Simo Laineen isä Juho Laine oli linja-autoilijana 1920- ja 1930-luvulla.

Tarkempia tietoja löytyy internetistä osoitteesta www.sukuvika.fi

Simo Laineen kuorma-autot 1947-1962:

1947 Fordson Thames bulldog

1948 "nelikymppinen" Ford

1949 Fordson Thames bulldog

1951 Mercedes-Benz

1952 Fordson Thames EFT

1954 Dodge KEW

1955 Mercedes-Benz

1956 Steyer

1957 Leyland Comet

1957 Kontio-Sisu K-38

1958 Mercedes-Benz "puolibuldoggi"

1959 Bedford J6

1959 Mercedes-Benz "puolibuldoggi"

Latvaluoma, Olli Penttinen, Neeri Nieminen ja Mercedes-Benz massakuorma päällä vuonna 1956.
Kuva: Neeri Nieminen.

Automiehet: Reino Virtanen, Antti Moisander ja Simo Laine 1946